

Bílá sobota.

Pašijová hra

od

J. Sarkandra Navrátila

č. sv. B.

V Brně 1873.

Tiskem Viléma Burkarta. — Nakladem vlastním.

7 Osoby :

Sv. Petr, apoštol.
Sv. Jan, miláček Páně.
Sv. Maria Magdalena.
Sv. Tomáš, apoštol.
Sv. Josef z Arimathie.
Strážcové tři.

Píseň úvodná.

O lide! co jsem učinil?
Čím vzbudil jsem tvou zlobu?
Či tím snad jsem ji zavínil,
Že sňal jsem s tebe mdlobu?

A v čem jsem tě kdy zkracoval?
Rei, bych to ponapravil.
Rád bych ti bláhu daroval
A všeho zla tě zbavil.

Svůj život chci dát za tebe;
Chci tvůj být k Bohu vůdce.
Ty však mne strkáš od sebe
A stíháš mne co škůdce.

O lide můj! jak's pobloudil!
Ač jsem já míru kníže,
Hle, ty's mne křivě odsoudil
A vydal na smrt kříže!

Oddíl I.

(Okolí hory Kalvarie.)

Výstup I.

P e t r.

(Kvapně vystoupí mluvě s přestávkami.)

Kdo jsem? . . Co dělám? . . Kam to pospíchám . .
Co jest mých velkých kroků vodítkem . .
Ach! po svém pádu nemám pokoje
Ni za dne bílého, ni za noci.
Vždyť jsem já nechtěl Pána svého znát! . .
A proto zrakům všech se vyhýbám,
A každá se mně hnusí společnost . .
Kéž mohu před sebou se samým skrýt! . .
Mně víří v nitru tisíc pocitův,
A brozně hryze mne červ — svědomí . .
Ač konejší mne z části naděje,
Přec poklesek zas budí pochyby.
O, jak se stydím za ten skutek svůj! . .
Strach údy máé a hrůza probíhá.
Co vůkol hne se, vše mne zaleká,
Buď ptáče to, buď lístek se stromu;
Vše, zdá se mi, mně zvučně vyčítá:
Toť, Petře ohnivý, jest vděčnost tvá?
Tak's přítulnost svou k Pánu osvědčil?
Vždyť slíbil's, že chceš raděj umřítí,
Než zapříf Pána svého hanebně.
Toť má-li býti tvoje rekovnost,

Že o svého se Pána nestaráš ?
Tak splácíš lásku ? černým nevděkem ?
O Petře, Petře nejnevděčnější ! ..
Ach oprávněna jest ta výčitka.
Či byl jsem slep, an zřel jsem zázraky ?
Jak slunce v poledne se zatmělo ?
Jak veškerá se země otřásla ?
Jak skály v útrokách se pukaly ?
Jak hrobové se otvírali ?
Či náhodou se mění příroda ?
O nikoliv. Toť něco znamená !
Kým by ta náhlá změna nehnula ? ..
Mé tělo třese se jak osyka ;
A v nitru mém tak chladno — mrazivo —
A srdce úzkostně jest sevřeno . . .
Jen tecte, tecte proudem slzy mé ;
Jáť nikterak se za vás nestydím.
Ba po celý svůj život plakat chci . .
O kéž jen mohu obmyt vinu svou ! ..

(Sedne na kámen, vloží hlavu do dlaní; najednou zdvihne
hlavu zvolá :)

Co to ?

(Rychle vstane.)

Snad slídiči mne hledají ?
Vším právem ; neboť trest jsem zasloužil.
Nechť zatknou mne a třeba usmrtí.
Nebť bez Pána já nechci déle žít . . .

(Opět se ohlédne.)

Co vidím ? Toť jsou moji přátelé.
Jak trnu ! Ach, co od nich uslyším !

(Jde vstříc.)

Výstup II.

(Předešlý, Maria Magdalena, Jan a Josef z Arimathie.)

P e t r.

(Úzkostlivě.)

O mluvte, rcete mi, kde jest náš Pán?
Jest živ? . . . Snad posud v rukou katanův?
Tak pojďme, ať Ho vysvobodíme . . .
Co to? Vy pláčete? . . . Vy vzlykáte?
Či snad? . . . Ne, to ni nechci pomyslit!
O rcete mi . . . Ne, mlčte raději,
Bych pravdu hroznou slyšet nemusel.

M a r i a M a g d a l e n a.

Jak ráda bych ti bol svůj sdělila!
Však slovo mi hned na rtech umírá
A vrací zpět se k srdci bolněji.
Ni volně oddechnout si nemohu
Jak sevřena jsou prsa má!

J a n.

Ach Petře!

Ty's věru blaženější nežli my;
Ty's neviděl, jak Mistr vlečen byl
A vydán soudci nespravedlivému;
Jak na to nelidsky byl bičován,
Až krev se z těla proudem řinula;
Jak z trní vsazena Mu koruna,
Jež v hlavu hluboce se zaryla;
Tak v potupný byl šarlat oblečen
A posmíván a uplván a bit;
Jak místo žezla třtina dána Mu.
A slyšet's měl ten hrozný křik a ryk,

Jež vydávala lůza zuřivá . . .
Ten lid, jenž před nedávnem vítal Pána,
A slavně do města Ho sprovázel
Vstříc Jemu Hosianna volaje :
Tu zcela změnen byl a převrácen ;
Jak vzteklý křičel : Ukřižován buď !
Toť stálost lidská ! . . .

Josef z Arimathie.

Nelze vyslovit,
Co všecko pocítil jsem v srdci svém !
A já byl Pánu velmi na blízku.
Ač sudí naznal Jeho nevinu,
Přec vydal Ho, by ukřižován byl.
Tu hned byl ze soudnice vyvečen,
A na ramena dán Mu těžký kříž,
Jež na popravné místo sám měl nést.
Ač Pán byl útrapami seslaben,
Ač mnoho krve již byl vycedil,
Přec s radostí to břímě objímal.
Zběř vůkol něho divě hulákala ;
On mlčky kráčel v středu katanův,
Jak k zabití když ovce vedena.

(Zamlčí se na okamžik.)

Však najednou Jej síla opouští . . .
On klesá — klesá k zemi pod křížem.
Já běžím, volám . . . chci Mu pomoci . . .
Než od pochopův hrubě odstrčen . . .
Jsem musel hledět, jak Jej týrali ;
Až sebrav všecku sílu opět vstal.
Tak třikrát sklesnul pod tím břemenem ;
A nikdo nechtěl Jemu přispěti,
A kdo by byl chtěl, nebyl připuštěn.
Však aby na cestě snad neumřel,

Byl Šimon cyrenenský donuceu,
By, ač se zdráhal, kříž nést pomohl.
Neb z nich se nikdo nechtěl poškrnit.
Vždyť oni horší šelem divokých!
Neb žádné nejevili soustrasti.
Však běda tobě, Jerusaleme! . . .

P e t r.

(Bolestně.)

O ukrutníci vzteklí, nelidští!

M a r i a M a g d a l e n a.

Ach, Petře! to vše není ještě nic.
Víc — mnohem víc se na to událo,
Že skoro nelze toho vyslovit.

J a n.

Jest dobře, že's tam nebyl přítomen;
Tu byl by's nad tou trýzní ustrnul.
Neb sotva došel Mistr Golgothy,
Hned vrhli naň se lití katané
A s těla Jemu roucha trhali,
Jež úzce k ranám byla přilnula.
Tak Jemu rány obnovovali
A působili bolest nevýslovnou.
A při tom bili Ho a trýznili
Až sklesnul k zemi na tvář u kříže.
Tu surově se zas Ho chopili
A na kříž uvrhše Ho táhali,
Až svaly v těle Jeho pukaly!
Tu najednou jsem spatřil kladivo,
Tímž jeden katan máchnul ve vzduchu.
A na to hrozná rána zavzněla.

Tak že jsem byl jak hromem omráčen . .
Víc neviděl jsem ani neslyšel . . .

(Zamlčí se na okamžik.)

O Bože ! proč jsi to vše připustil ?
Ach, ano, vím, Tvá neskončená láska
Ta nechtěla to dílo zamezit,
Jež mělo lidstvo s Bohem usmířit !

P e t r.

A Jene, rci, kde byla Matka Páně !

J a n.

Ta Matka ubohá ! . . .

P e t r.

Rci, kde, kde jest,
Bych spěl ji potěšit ?

M a r i a M a g d a l e n a.

My spolu stály ;
Však k Synu nemohla se protlačit ;
Vždy odmrštěna od těch zlosynův.
Když uslyšela rány kladiva,
Tu při každé se chvěla bolestí.
Však zočíc Syna svého na kříži,
Jak pod nebem a nade zemí puí :
Víc nikým zdržeti se nedala
A nedočkavě spěla ke kříži
Jej objímajíc, líbajíc a plačíc.
Tu sešla se krev Syna dolů řinoucí
A slzy matčiny. Toť obraz byl,
Jenž musel hnout i srdcem kamenným.
Však srdce zatvrzelá zůstala

Těch zlosynův ; ba oni pátrali,
Jak možno jiné trýzně ustrojít.
Tu pohled na Marii byl jim pobídkou,
Že nové vymýšleli útrapy.

P e t r.

Vždyť krutost nemohla víc vymyslíť ? . .
Ta židův ukrutnost jest nezmožna !

Josef z Arimathie.

A přece nalezla muk ještě víc !
Neb ode kříže ztrýzněného Syna,
Jenž jedinou byl její útěchou,
Jest odmrštěna Matka bolestná.
Jen násilím se dala odtrhnout.
Však zraky svoje k Synu upřela
A naslouchala vzdechům Ježíše,
Jenž ji jen hledal v bolu nesmírném.
Tu zrakové se jejich setkali . . .
A na to mluvil Pán . . . Jen Jeho hlas
Mně stále v uších zní . . . Než, odpusťte,
Já musím zajít k Nikodemovi.

(Odchází.)

Výstup III.

(Petr a Jan. Maria Magdalena truchlíc stranou usedne.)

P e t r.

Ach, Jene, prosím tě, co mluvil Pán ?
Sděľ slovíčko mi, to mne potěší !!

J a n.

Já s Matkou obklopen byl zlosyny :
Máť nepřetržně k Pánu hledá . . .

Tu vyhlídlo nás oko milostné.
Bol nedal zapomenout máteře:
Tak střídavě nás oba odkázal
Jen pohledem, pak slovem hlasitým
Řka k Máteři: „Hle, ženo jest syn tvůj!“
A ke mně pravil: „Ejhle, Matka tvá!“

P e t r.

Ach, Jene, blažen jsi i v bolu svém,
An názvem syna jsi té ozdoben,
Jež porodila Syna Božího!
Ač přeji tobě tuto blaženost,
Přec kvílím, pláči, že jsem zapřením,
Jež spáchal jsem, teď zcela nehoden,
Ba ani ukázat se nemohu,
Bych slouti mohl synem matky Páně!

J a n.

An takovou jsem závěť obdržel,
Jen pomysli si, jaká úzkost má!...
Když zřím M u hořký nápoj podávat,
Když slyším slova J e h o poslední,
Jak za nepřátely se pomodliv
Pak hlučně zvolal: „Dokonáno jest!“
A na to k prsoum hlavy nakloniv
Svou duši v ruce Otce odevzдал!...

(Oba setrvají v tichém zármutku.)

V ý s t u p I V.

(Petr, Jan, Maria Magdalena povstavší a Tomáš.)

T o m á š.

Ach, dobře, že jsem vás tu zastihnul!
O rcete, pravda to, co slyšel jsem?

Jáť sice vřdycky bývám poslední;
Neř tentokrát bych rád byl bezpečn.
Jáť slyšel mnoho, mnoho, přemnoho —
A viděl včera slunce zatmění,
A cítil mocné zemětřesení,
A slyšel, že prý mrtví povstali,
A konec, všeho, že prý . . . Pán jest mrtev!

Jan.

Pán včera dokonal.

Petr.

Pán dokonal!

A já jsem toho všeho příčinou,
An hanebně jsem zapřel svého Mistra!

Maria Magdalena.

A co mám říci já? Ach, kvílit chci;
Chci truchlit nad svým prvním životem,
Jímž způsobila jsem snad muka Páně!

Tomáš.

Nu, v pravdě dím, jsme my to rekové!
Dřív chtěli všichni život nasadit,
Teď sotva jeden se Ho ujímal . . .
Vřak, co to? stráž? snad na nás? posiněřme,
Či vydáme se v ruce nepřátel?

(Vřichni odcházejí.)

(Opona spadne.)

Oddíl II.

(Okolí hory Kalvarie.)

Výstup I.

(Petr, Jan, Maria Magdalena.)

Petr.

A kam jste Pána mého pohřbili?
Či tělo Jeho v rukou nepřátel?
O, mluvte! . . .

Jan.

Jen se, Petře, upokoj.
Vše bylo vykonáno včera hned.
Když slunce klonilo se k západu,
Náš přítel Josef zašel k vladaři,
I prosil bez bázně — toť statný muž! —
By vydáno mu bylo tělo Páně.
A když byl povolení obdržel,
Hned nakupoval věci potřebných.
Těž Nikodem se k němu přidružil,
Jenž aloe a myrhy přinesl.
Když přišli, hned jsme jali se
To tělo zsinalé snít se kříže.
Ach, Matka Páně snažně prosila,
By chvílku jen jí dáno do klína!
Tu věštba ona vyplnila se,
Již Šimon předpověděl Marii:
„Tvé srdce pronikne meč bolesti.“
Co matka činila, to nemohu

Ti vysloviť . . . Však jenom s násilím
Jsme odejmuli tělo máteři.
Vše vykonavše podle zákona
Jsme uložili Mistra do hrobu,
Jež Josef pro sebe dal vytesat,
Však s ochotou jej Pánu propůjčil.

Petr.

Muž šlechetný! Bůh za to žehnej mu.

Maria Magdalena.

Ach, Petře! bylť to průvod žalostný,
Jak smutnějšího býti nemůže!
Já s Marií jsme tiše kráčely;
Neb plakat již jsme více nemohly.
A když byl uložen Pán do hrobu,
My uložili tam též srdce svá . . .
Jen s těží Marii jsem odtáhla:
Neb chtěla mermomocí zůstat
Tam ve hrobě . . .

Petr.

Ta Matka ubohá! . . .
Však prosím Vás, mně přece ukažte
To místo drahé, kde Pán spočívá!
O, kéž mi jednou ještě dopřáno
Se na milou tvář jeho podívat;
Kéž dopřáno mi zlíbat ruce ty,
Jež veškerému světu žehnaly! . . .

(Ohledne se.)

Však, ejhle! kdo se přibližuje k nám?
Toť Josef přítel náš a Nikodem.
Ti doprovodí nás.

(Jde jim vtříc.)

Výstup II.

(Předešlí, Josef a Nikodem.)

Petr.

Ó, vítáni

Nám dvakrát buďte, milí přátelé! . . .
Jak zavoláni přicházíte vhod;
Neb prosbičku mám na vás obady,
I doufám, že mne neoslyšíte:
O, sprovedte mne k Mistru do hrobu,
Bych jednou ještě Naň se podíval!
O, pojdte rychle! . . .

Josef z Arimathie.

Pozdě bohužel!

Jen poslyš, co ti řekne Nikodem:

Nikodem.

Dnes z rána sešla se vše knížata,
A fariseové se shluknuli;
Neb rozpomenuli se na slovo,
Jež pravil Pán: „Já vstanu ve třech dnech!“
Když vladař je byl hrubě odmrštil,
Hrob osadili muži strážnými
A kámen hrobu zapečetili;
By, jak se praví, učenníci snad
Ho ukradnuvše lidu neřekli:
Hle, On vstal z mrtvých! . . .

Jan.

Jsou to pošetilci!

Či mní, že zmaří Jeho přislíbení?
Toť marná domněnka. Neb vyplní
Se všechny Krista Pána výroky.

A tak se uskuteční také ten,
Že, jakož věstil, z hrobu povstane!
O bezbožní, jenž domníváte se,
Že dílo Kristovo jste zničili!
Však poznáte, že jste se zklamali,
Až vidíte Krista přicházet
Ne vítaného mezi palmami,
Ne ke všem vlídného a tichého;
Než tak, jak jste Ho s bičí viděli,
Když vás co kupce z chrámu vyháněl!

Josef z Arimathie.

A jaká pomsta čeká na tebe?
Trest tebe stihne, Jerusaleme!
Neb nezvratna jest věštba Kristova.
Mně zdá se, jak bych zřel již hradby tvé.
A oblouky a věže zbořeny,
Chrám velebný že v popel obrácen,
A kněžstvo na vše strany rozprchlé.
I vidím v duchu krve potoky,
A slyším lidské křiky zoufalé.
Ach, běda . . . Neboť v jednom dni
Se zmaří snahy mnoha století.
Než, hlad a oheň budou řídit strašně!
Tu pouta pokrevnosti přestanou;
Neb rodičové zapřou dítky své,
A dítky rodiče své opustí;
Syn proti otci ruky pozdvihne,
A dcera vlastní matku potupí;
Hlad matku donutí, že zabije
Své dítě, z něhož pokrm připraví.
A svazky přátelství se rozpadnou,
An přítel chladně skolí přítele . . .
Jak trnu, když si to jen představím!
O, Jerusaleme! . . .

Nikodem.

Tak škoda tě,
Ty město krásné s chrámem velebným!
Již vznáší nad tebou se metla Boží.
Ach, kámen na kameni nezůstane.
O, lide zaslepený!

Petr.

Ach, ten lid
Se hrozeb ani metly neleká.
To proto, ničeho že nevidí.
Však jest svou vlastní vinou zaslepen.
Či neviděl, jak Pán náš Lazara
Jenž čtyry dni již v hrobě spočíval,
Svým slovem z hrobu v život povolal?
Jak vzkřísil mládence též mrtvého?
Jak pokynutím vodu proměnil,
Že stalo z ní se víno přechutné?
Jak pět, a sedm chlebů rozmnožil,
Že nasyceno mnoho tisícův?
A jemuž Mistr jazyk rozvázal,
Lid neslyšel ho Boha velebit?
A toho, jemuž cčí otevřel?
Či více lid ten žádá zázrakův?
Pak jeden ještě bude učiněn!
Když potom nebude chtět uvěřit,
Ať jenom sobě vinu připíše!

Maria Magdalena.

O, v ten den každé srdce uvěří,
Byť bylo tvrdší snad i ocele.

Josef z Arimathie.

Vše, doufejme, se k dobru obrátí —
Teď ale s Bohem, milí přátelé!
Mne povinnosti jinam volají.

Nikodem.

Já též se musím s vámi rozloučit.
Však zítra, doufám, uzzíme se zas.

Petr.

O, přijďte k nám, jste vezdy vítáni!

Maria Magdalena.

My zítra pomazat chcem tělo Páně,
Já, Salome a Maří Jakobova.

(Josef a Nikodem odcházejí.)

Výstup III.

(Petr, Jan a Maria Magdalena.)

Jan.

Co hlásaly nám věky minulé,
Dnes vše se odhaluje před námi.
Proč roztrhla se v chrámě opona?
To bez tajemství neudálo se,
Že nepřístupná posud svatyně
Se otevřela při úmrtí Páně,
Jak na důkaz, že Kristus světlo jest,
Jež rozsvítilo lidstva temnoty;
Že hůl jest Mojžíšova, z tvrdých skal
Jež otevřela spásy prameny;
Že pravý Aaron a kněz nejvyšší,
Že archa jest a trouba, jejímž zvukem

Se seřítily hradby jerišské —
Zvuk Jeho zničil moci pekelné: —
Onť skutečný a pravý Josua,
Jenž vede k vlasti lid svou náukou.
A sice k vlasti pravé, nebeské!
O, Pane náš! ač v hrobě spočíváš,
Já moc Tvou naznávám a jí se klaním.
Ty's ve všem . . a my v T o b ě žijeme!

Maria Magdalena.

Ach, Jene, kterak postrádáme Ho!
Já aspoň nenalezám útěchy;
Neb kde jest milená ta Jeho tvář,
Jež blažila nás ve všech útrapách?
Kde jsou ta ústa plná moudrosti?
Kde ruce neunavné v zázracích?
Kde oči ty nás k Němu táhnoucí? . . .
Vše ztratili jsme jeho úmrtím!
My jsme jak mezi vlky ovečky
Teď opuštění mezi zuřivci;
Jsme sami, bez rady, a bez vůdce!
Ach, jak jsem sklíčena! . . .

Petr:

O, Magdaleno!
Tak neběduj. Vždyť nejsme bez vůdce.
Pán zanechal nám množství příkladův,
Jichž následovat máme v životě.
A nejkrásnější vzor nám zanechal
Teď právě ve svém hrozném utrpení.
Já cítím víc než kdo tu náuku,
Již tuto milostivě podává.
Ta trnová nám hlásá koruna,
Ať zlých se vystříháme myšlenek,

A ať si mnoho nedůvěřujem ;
Ty ruce Jeho hřeby prohnané
Se varovati učí lakoty ;
Ten nápoj hořký hlasná výčitka
Jest všem, kdo rozkoší jen hledají ;
Kříž k trpělivosti jest pravítkem.
O, každý Jeho zvuk a každý čin
Jest hlasatelem Jeho nauky! . . .
Nás také chtěl Pán trochu zkusiti.
Mně zdá se, z toho že chce ovoce,
Co milostně nám zasil do srdcí.
Ach, jak se stydím, hanbím, zachvívám !
Jak budu moci před Něj předstoupit ?
Já, jenž Ho zapřel, nechť je Ho znát ?
Když přijde zase, a On přijde zas,
Svou vinu vyznám před Ním upřímně,
A za ni všaký trest chci podstoupit !

Maria Magdalena.

O, kéž by již již povstal ze hrobu !
Toť přání mé a touha jediná.

Jan.

Onť povstane! A naše útrapy
Se promění pak v radost velikou.
Hrob Jeho bude jednou oslaven ;
Sem národové přijdou z končin všech
Svou úctu skládat Pánu našemu.
A ono dřevo kříže potupné
To pro věřící bude obranou,
Jíž bude báti se moc pekelná ;
Kříž skvíť se bude co znak vítězství
A zdobit' bude králů koruny ;

Tím žezlem vládnouť budou knížata.
Kříž národům všem blahu přinese!

Petr.

Kde Adam lidstva všeho praotec
Svůj hrob byl na Golgathě naleznuť,
Tam vzrostl strom — kříž strom jest života.
Moc stromu toho nikdo nezvrátí;
Jí nepřemohou brány pekelné.
I tvrdím směle to a hlásat chci:
Jen v kříži možno dojít spasení!

(Odejdou, opona spadne.)

D o h r a.

Tableau.

(Noc. Zahradá. Strážcové (3) u hrobu Páně ve tvrdém spánku.)

Zpěv andělův.

(Stranou, v dáli — tiše.)

Aj blankyt jak se zardívá!

Již mizí noční mrakota.

Vše radostí se zachvívá,

Den oslavy an bleskotá.

Alleluja, alleluja!

(Zpěv se blíží — hlasitěji — jeviště najednou se osvětlí.
Strážcové procitnuvše omráčeni klesají k zemi)

Hle! Kristus vstává z hrobu

A nade smrtí vítězí.

Tak snímá s lidstva porobu:

Ty těžké pekla řetězy..

Alleluja, alleluja!

(Strážcové přišedše k sobě plní strachu dávají se na útěk.

(Zpěv silně a vítězně.)

Již dílo spásy skončeno !
O zajásejte nebesa !
Již tvorstvo lidské spaseno.
Kéž lidstvo vděčně zaplesá :
Alleluja, alleluja !

(Opona spadne.)

•

J. O. G. D.